

Asia: VN/28915/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jokamiehenoikeuden nojalla luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä:

Lakiesityksen antamista tässä vaiheessa, ennen hallituskauden loppuun mennessä luvattua työsopimuslain uudistamista, voisi harkita uudelleen. Lakiehdotuksessa ei ole kuitenkaan niin merkittäviä eroja verrattuna voimassa olevaan aiesopimusmenettelyyn, että lainmuutos olisi nyt tarpeellinen. Ehdotetun lain toteuttaminen ja tulkinta tulee olemaan haastavaa sen vuoksi, että lakiehdotuksessa sekoittuvat kerääjien yrittäjätyyppisesti toimiminen ja työsuhteessa työskentely. Yhtäältä kerääjälle tulee nykyistä laajemmat oikeudet vaikuttaa ja päättää mm. työskentelynsä ajasta, paikasta ja keräämiensä luonnontuotteiden myynnistä. Toisaalta kerääjän Suomeen kutsuneen yrityksen velvollisuudet voidaan tulkita työnantajan direktio-oikeuteen kuuluviksi seikoiksi. Jos laki tulee voimaan, tulee lain perusteluista ja itse laista tiedottaa tehokkaasti sekä suomalaisille alan yrityksille että lähtömaissa. Tiedottamisessa lähtömaissa tulee Suomen edustustoilla olla merkittävä rooli ja luonnollisesti tiedottamisen tulee tapahtua lähtömaiden kielillä.

2 § Soveltamisala

Laki koskisi sekä kerääjän Suomeen kutsunutta ostajaa että ostajaa, joka myöhemmin Suomessa järjestää kerääjälle majoituksen ja ruokahuollon tarkoituksena ostaa häneltä kerättyjä luonnontuotteita.

Lain tarkoitus on tässä kohden hyvä, mutta pykälä lisää lain toteutumisen vaikeutta. Käytännössä kerääjän tulee olla hyvin tietoinen tästä pykälästä, jotta hän voi tiedottaa uusia yrityksiä, joille hän mahdollisesti siirtyy toimittamaan keräyspalvelua kesken kauden Suomessa ollessaan.

7 § Ansioiden maksaminen ja kulujen veloittamista koskevat kiellot

Ehdotettu jälkikätestarkastus ei lisäisi lainkaan epäkohtiin reagoinnin nopeutta. Lakia rikkovien ostajayritysten toimintaan voidaan puuttua käytännössä vasta seuraavalla satokaudella. Lisäksi lain noudattamisen valvonta lähtömaissa on haastavaa. Erityisesti kielto periä rekrytointiin ja perehdyttämiseen sekä matkustamiseen liittyviä kuluja kerääjiltä on vaikeasti valvottava silloin kun kyseessä on ulkomainen lähtömaassa toimiva yritys. Käytännössä tieto perityistä kuluista ja sopimusten sisällöistä pitäisi saada luotettavuuden varmistamiseksi kerääjiltä, ja tässäkin tiedottamisen onnistumisella on suuri merkitys. On hyvin todennäköistä, että kerääjät eivät uskalla kertoa lähtömaissa sijaitsevien yritysten väärinkäytöksistä pelätessään työpaikkojensa puolesta tulevaisuudessa.

8 § Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät ja 10 § Valvonta

Neuvontatehtävän suorittaminen yhteistyössä työsuojeluviranomaisten kanssa ei tuottane vaikeuksia työ- ja elinkeinotoimistoissa.

Tulisi harkita olisiko työ- ja elinkeinotoimistoille mahdollista kohdistaa ehdotusta enemmän resurssia siten, että jokaisella TE-toimistolla olisi mahdollisuus suorittaa myös valvontatehtävää yhteistyössä työsuojeluviranomaisten kanssa omalla toimialueellaan (työsuojeluviranomaisella olisi lakiehdotuksen mukaan edelleen oikeus päästä alan tiloihin ja poimijaleireihin). Tämä lisäisi alueen toimijayritysten tuntemusta, tietoa alueelle tulleista kerääjistä, paikallista yhteistyötä työsuojeluviranomaisen kanssa sekä edesauttaisi neuvontavelvollisuuden suorittamista. Lisäksi työsuojeluviranomaisen resurssoinnissa tulisi varmistaa, että valvontatehtävää suorittaisivat ns. ulkomaalaistarkastajat, jotka ovat saaneet perehdytyksen mm. ulkomaalaislakiin ja ulkomaalaisten oleskelulupiin.

Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimiston keskitetyn neuvontatehtävän jatkuminen on kannatettava ehdotus, mutta TE-toimistojen alueelliseen neuvonta- ja valvontatehtävään kannattaa panostaa myös.

Orrainen Minna
Keski-Suomen TE-toimisto